

فقه اسلامی (12)

احکام تربیتی

تیمم

موارد تیمم

در موارد ذیل، باید بجای وضو یا غسل تیمم کرد:

مورد اول تیمم

مسأله 1- در جایی که تهیه آب به اندازه وضو یا غسل ممکن نباشد. تیمم بجای وضو و غسل، کفایت می کند.

مسأله 2 - هرگاه انسان در شهر و آبادی باشد و آب پیدا نکند باید تا آنجا که وقت اجازه می دهد و برای او مقدور باشد، آنقدر جستجو نماید تا از پیدا کردن آب مأیوس شود. اما اگر در بیابان است چنانچه صعب العبور و کوهستانی است و یا زمینی دارای پستی و بلندی است یا به واسطه درخت و مانند آن عبور از آن مشکل می باشد، باید در هر يك از چهار طرف به اندازه پرتاب يك تیر که در قدیم با کمان پرتاب می کردند به جستجوی آب برود . اما اگر زمین هموار و بی مانع است باید در هر طرف به اندازه مسافت پرتاب دو تیر برود . در هر طرفی که یقین دارد آب وجود ندارد، جستجو لازم نیست.

توضیح : علامه مجلسی در شرح کتاب " من لایحضره الفقیه " مسافت پرتاب یک تیر را به اندازه دوپست گام دانسته اند.

مسأله 3 - اگر دور شدن او حتی به اندازه مسافت پرتاب یک تیر موجب خطر یا ضرر باشد، لازم نیست آن مسافت را جستجو کند و در همان مکانی که قرار دارد تیمم می کند.

مسأله 4- اگر یقین دارد که آب در محلی دورتر از این مقدار، موجود است و وقت نماز نیز تنگ نشده و خطری هم او را تهدید نمی کند و مشقت زیادی ندارد ، باید به سراغ آن برود.

مورد دوم تیمم

مسأله 5 - هرگاه آب در چاه یا در عمق رودخانه ای باشد و بواسطه عدم توانایی یا نداشتن وسیله، دسترسی به آن ندارد و یا مشقت فوق العاده داشته باشد که عادتاً مردم آن را تحمل نمی کنند ، باید تیمم کند.

مورد سوم تیمم

مسأله 6 - هرگاه آب دارد ولی استعمال آب برای او ضرر دارد و سلامت او را تهدید می کند، باید تیمم کند. لازم نیست یقین به ضرر داشته باشد. همین اندازه که خوف ضرر داشته باشد کافی است که بجای وضو و غسل ، تیمم کند. ولی اگر مثلاً آب گرم برای او ضرر ندارد باید آن آب را در صورت امکان گرم کند و وضو بگیرد یا غسل کند.

مورد چهارم تیمم

مسأله 7 - اگر مقداری آب دارد اما اگر آن را به مصرف وضو یا غسل برساند می ترسد خودش یا فرزندان یا دوستان و همراهانش یا هر انسان مسلمان یا غیر مسلمان و یا حتی یک حیوان از تشنگی هلاک شوند یا به مشقت زیادی دچار گردند، باید تیمم کند.

مورد پنجم تیمم

مسئله 8 - کسی که مقدار کمی آب دارد ولی اگر با آن وضو بگیرد و یا غسل کند، برای تطهیر بدن یا لباس او چیزی نمی ماند، باید بدن و لباس را آب بکشد و اگر آب کافی برای وضو یا غسل باقی نماند، تیمم کند و نماز بخواند.

مورد ششم تیمم

مسئله 9 - هرگاه آب وجود دارد ولی غصبی است و آب دیگری نیز ندارد، باید به جای وضو یا غسل، تیمم کند.

مورد هفتم تیمم

مسئله 10 - هرگاه آب دارد ولی به دلیل تنگی وقت ، اگر بخواهد وضو بگیرد یا غسل کند همه نماز یا مقداری از آن خارج از وقت واقع می شود؛ باید تیمم کند.

چیزهایی که می توان بر آنها تیمم کرد

مسئله 11 - اشیائی که تیمم بر آنها جایز است عبارتند از: سنگ، خاک، شن، ریگ و بطور کلی آنچه که عرفاً به عنوان سطح زمین محسوب شود؛ مشروط به این که پاک و تمیز باشند.

مسئله 12 - هرگاه چیزهایی که در مسئله سابق گفتیم پیدا نشود، باید بر روی لباس یا فرش و امثال آن که در آن غبار باشد تیمم کند.

مسئله 13 - مستحب است پس از اینکه برای تیمم ، دستها را بر زمین زد، هردو دست را بتکاند و سپس به طریقی که بیان خواهد شد، تیمم کند.

طریقه تیمم

مسأله 14 - برای تیمم باید اول نیت تیمم کند ، سپس بنا بر احتیاط واجب، تمام دو کف دست را باهم بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند، آنگاه هر دو دست را بر تمام پیشانی و دوطرف آن از جایی که موی سر می روید تا روی ابروها و بالای بینی از بالا به پایین بکشد، سپس کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست از محل مچ دست تا سر انگشتان بکشد و بعد از آن، کف دست راست را بر تمام پشت دست چپ با همان روش بکشد.

مسأله 15 - مستحب است پس از اینکه پیشانی را مسح کرد، یک بار دیگر کف دستها را بر چیزی که تیمم بر آنها جایز است بزند و پشت دستها را به همان ترتیبی که در مسأله قبل گفته شد مسح کند.

مسأله 16 - باید برای تیمم، موانع را از اعضای تیمم برطرف کند. مثلا اگر انگشتی در دست دارد بیرون آورد، همچنین اگر موی سر او روی پیشانی افتاده باید آن را کنار زند.

مسأله 17 - هرگاه پیشانی یا پشت دستها یا کف دستها زخم باشد و پارچه یا چیز دیگری بر آن بسته شده است که نمی تواند باز کند، یا اگر باز کند ضرر دارد، باید با همان حال تیمم کند و روی پارچه را مسح نماید.

مسأله 18 - اگر خودش توانایی بر تیمم ندارد باید نایب بگیرد، یعنی کسی دیگر دستهای او را بر زمین زند، و اگر ممکن نیست، بر زمین بگذارد و بعد با دست خودش او را تیمم دهد، اگر این هم ممکن نباشد باید نایب دست خود را بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند و بر پیشانی و دستهای او بکشد.

مسأله 19 - بعد از فراغت از تیمم اگر شك کند که کارهای تیمم را درست انجام داده یا نه، به شك خود اعتنا نکند.

مسأله 20 - کسی که به واسطه نداشتن آب یا عذر دیگری تیمم کند بعد از پیدا شدن آب یا برطرف شدن عذر، تیمم او خود به خود باطل می شود و برای عبادات بعدی باید وضو بگیرد و اگر غسل بر او واجب بوده باید غسل کند.

مسأله 21 - تمام کارهایی که وضو را باطل می کند تیمم بدل از وضو را هم باطل می کند و تمام کارهایی که غسل را باطل می کند تیمم بدل از غسل را هم باطل می نماید.

مسأله 22 - طهارت حاصل از تیمم در حکم طهارت حاصل از غسل و وضو است و شخصی که وظیفه اش تیمم است اگر برای کاری تیمم کند تا تیمم و عذر او باقی است می تواند تمام کارهایی را که وضو و غسل در آن شرط است به جا آورد.

مسأله 23 - برای کسی که وظیفه او تیمم بوده است ، نمازهایی را که با تیمم خوانده اعاده و قضا ندارد.